

PROBLEMATIKA MLJEKARSTVA U BOSNI I HERCEGOVINI NA REALIZACIJI PROGRAMA RAZVOJA U RADNOJ ORGANIZACIJI UPI

Simo PARIJEZ

UPI — Industrija mlijeka i sladoleda, Sarajevo

Bosna i Hercegovina raspolaže sa oko 950.000 goveda, od čega 579.000 krava i steonih junica, gdje se prema statističkim podacima, proizvodi 445 miliona litara kravljeg mlijeka godišnje, od čega se otkupi oko 32 miliona litara, što znači da ostaje neotkupljen ogroman tržišni višak mlijeka. Prema ovim statističkim podacima moglo bi se zaključiti da postoje velike rezerve tržišnih viškova mlijeka koje se ne preuzimaju. Međutim, kao i u ostalim dijelovima naše zemlje, danas mlijeka nema dovoljno da se zadovolje sve potrebe konzuma i prerade, radi čega bosansko-hercegovačke mljekare vrše nabavku mlijeka i dopunsko snabdjevanje iz drugih republika.

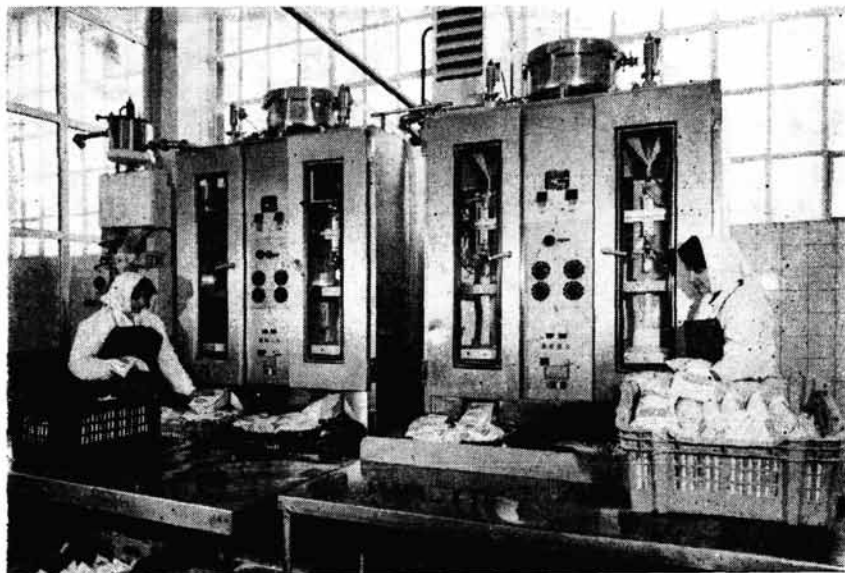
Ovi složeni problemi postavljaju pred nas vrlo značajne i odgovorne zadatke za unapređenje proizvodnje i prihvatanje tržišnih viškova mlijeka. U tom pravcu je potrebno stvoriti preduslove sa više razrađenih dugoročnih programa razvoja stočarstva, a posebno mljekarstva, sa kojim bi obezbjedili veću proizvodnju, stimulativnu cijenu i garantovali preuzimanje svih tržišnih viškova. Istovremeno s ovim obavezama treba pripremiti preradbene kapacitete za prihvatanje i preradu viškova mlijeka.

Radna organizacija UPI-Sarajevo (Ujedinjena poljoprivreda, promet i industrija), koja ima ukupan prihod preko 8 milijardi dinara, zapošljava oko 21.000 radnika. Svojim djelovanjem obuhvata područje 52 općine ili oko 50% površina SR BiH; spada među najveće radne organizacije prehrambene djelatnosti u zemlji, a po ukupnom prihodu stoji na prvom mjestu u Bosni i Hercegovini. Osnovni zadatak ove radne organizacije je da unaprijedi proizvodnju hrane, u čemu prvenstveno proizvodnju mesa i mlijeka. U tom pravcu su postignuti značajni rezultati i izrađeni perspektivni programi za unapređenje stočanstva i povećanje proizvodnje mlijeka na društvenom i individualnom sektoru.

UPI-Industrija mlijeka i sladoleda, Sarajevo, u čijem se sastavu nalaze mljekare u Sarajevu i Zenici, radi specifičnosti proizvodnje mlijeka u bližoj okolini, otkup mlijeka vrši i na području Istočne Bosne, Semberije, Posavine i uz dolinu rijeka Bosne i Ukrine, a nedostajuće količine nabavlja od Mljekarske industrije u Županji i Šabcu. U sastavu UPI se nalaze četiri vlastite farme sa 2.500 muznih krava, koje su izgrađene u Bojniku kod Sarajeva, Vitezu kod Travnika, Modriči i Bijeljini. Međutim, radi povećanja potrošnje mlijeka, koja iznosi od 10—15% godišnje dalji programi razvoja predviđaju da se u radnoj organizaciji UPI poveća broj krava i proizvodnja mlijeka na postojećim farmama i izgradi još nekoliko novih farmi, tako da bi se do godine 1980. raspolagalo sa 10.000 vlastitih krava. Pored toga pridaje se poseban značaj povećanju broja krava i intenziviranju proizvodnje mlijeka na individualnom sektoru. Tako već postoje razrađeni programi za podizanje 650 »mini-farmi« sa po 9—15 krava na individualnim gazdinstvima, koje bi se izgradile i adaptirale do godine 1976, na području djelovanja UPI. Vrijednost ovih investicio-

nih ulaganja u »mini-farme« iznosi oko 200 miliona dinara, a trebale bi dati novu proizvodnju od 16 miliona litara mlijeka.

Problem mlijeka uopšte u našoj zemlji, a posebno specifičnosti proizvodnje na otkupnom području UPI, koje se prostire prilično udaljeno od prerađenih mljekara shvatili smo već prije nekoliko godina, pa smo već u tom pravcu

Strojevi PREPAC IS 5 za punjenje pasteuriziranog mlijeka kapaciteta 5000 l/h u mljekari Sarajevo

uložili značajne napore za poboljšanje kvalitete i hlađenja mlijeka. Tako već danas raspolazemo na sabiralištima sa 170 laktofrizera za hlađenje i sakupljanje mlijeka, a isti su se pokazali kao veoma korisni uređaji, bez kojih bi u našim uslovima bilo nemoguće sakupljati i transportirati svježe mlijeko iz udaljenih područja Semberije i Posavine. Našim daljim planovima predviđamo novu nabavku preko 200 laktofrizera i 10 autocisterni, kojim bi u potpunosti obuhvatili otkupno područje mlijeka, posebno za prihvatanje i transport novih količina, koje se očekuju s društvenog i individualnog sektora.

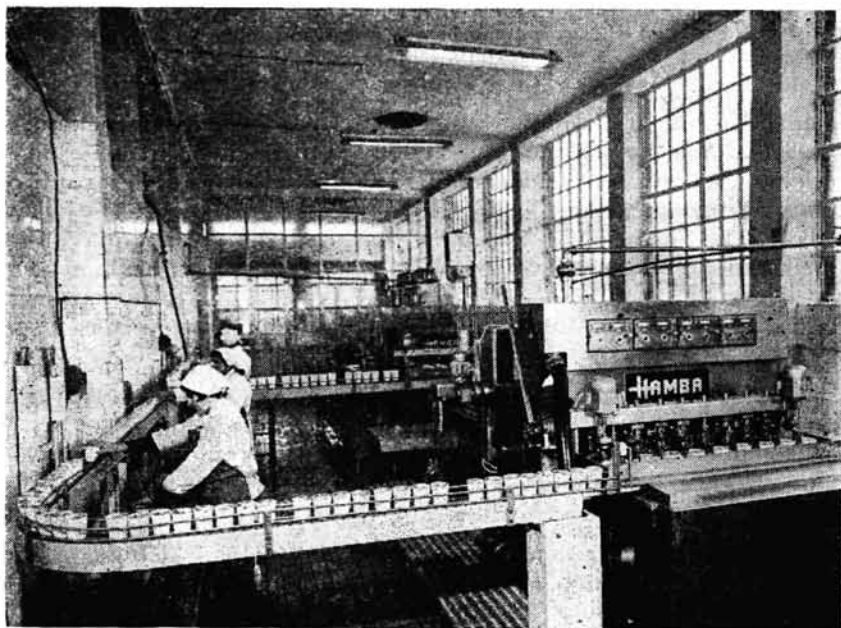
Industrija mlijeka i sladoleda u Sarajevu prerađuje dnevno oko 100.000 litara mlijeka odnosno oko 30 miliona litara godišnje, a godine 1975. se očekuje prosječna dnevna potrošnja oko 130.000 litara. Proizvodnja se zasniva uglavnom na konzumnom pasteuriziranom mlijeku, steriliziranom mlijeku, fermentiranim mlječnim proizvodima i sladoledu, a dalji planovi predviđaju preradu tržišnih viškova u mlječni prah i bijele meke sireve.

O okviru programa rekonstrukcije i modernizacije UPI-Industrije mlijeka i sladoleda u Sarajevu, koja se upravo završava, investirano je u toku 1973/74. godine oko 20 miliona dinara u cilju povećanja proizvodnje i poboljšanja kvalitete i pakovanja pasteuriziranog mlijeka i fermentiranih mlječnih proizvoda, kao i uvođenja nove linije za proizvodnju steriliziranog mlijeka pakovanog

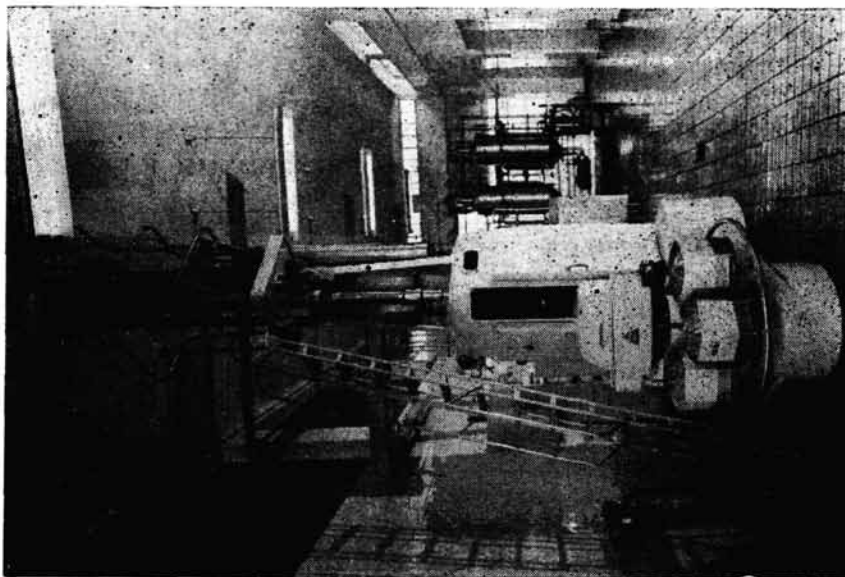
u Tetra-pak ambalažu. Rekonstrukcija i modernizacija Industrije mlijeka i sladoleda u Sarajevu i Zenici postavilo se kao prijevika potreba prihvatanja tržišnih viškova mlijeka i normalnog snabdjevanja veoma širokog potrošačkog područja, koje se prostire u bližoj i daljoj okolini od Sarajeva i Zenice, gdje je nastanjeno preko 1,000.000 stanovnika.

Zahtjevi postavljeni od strane proizvođača i potrošača za prihvatanje svih tržišnih viškova mlijeka odnosno redovno snabdjevanje veoma rasprostranjenog potrošačkog tržišta, koje se podudara s područjem djelovanja radne organizacije UPI-Sarajevo, zahtijevali su hitno i neodložno rješavanje navedenih problema primarne proizvodnje i prerade mlijeka. Kao i kod većine mljekara u zemlji uvedena je potpuno nepovratna ambalaža za pakovanje mlijeka i fermentiranih mlječnih proizvoda nabavkom većih strojeva firme PREPAC kapaciteta 5.000 litara na sat za pakovanje pasteriziranog mlijeka, i strojeva firme HAMBА kapaciteta 15.000 i 10.000 čaša na sat od 0,2, 0,25 i 0,5 litara sa kombinovanim sistemom zatvaranja čaša na principu pertlovanja i zavarivanja poklopaca.

Jedna od značajnih novina u UPI-Industriji mlijeka i sladoleda u Sarajevu svakako predstavlja uvođenje nove linije proizvodnje firme »Alfa-Laval« za sterilizirano mlijeko pakovano u Tetra-pak ambalažu, koja se pridružila porodici proizvođača uperiziranog mlijeka kao šesta po redu u zemlji. Ovaj novi proizvod UPI-Industrije mlijeka i sladoleda iz Sarajeva, koji se nalazi na tržištu od augusta godine 1973. pod nazivom »Planinsko mlijeko« može se slobodno reći da je izvanredno primljeno od strane potrošača. Uvođenje ove linije za preradu uperiziranog mlijeka poslužiće u našem daljem programu razvoja za reguliranje prihvatanja tržišnih viškova mlijeka, posebno u toku ljetnog

Stroj Hamba 15 000 za punjenje fermentiranih mlječnih proizvoda u mljekari Sarajevo

Linija za proizvodnju uperiziranog mlijeka u mljekari Sarajevo

perioda kada se pojavljuju znatne oscilacije u potrošnji pasteriziranog mlijeka. Što se tiče plasmana ove vrste mlijeka većinom se prodaje putem maloprodajne mreže sistema UPI, koji ima preko 2.200 prodavaonica.

Sagledavajući problematiku proizvodnje i otkupa mlijeka na području Bosne i Hercegovine možemo konstatovati da postoje velike rezerve u proizvodnji, na čemu treba sistematski raditi da se stvore uslovi za preuzimanje što većih količina tržišnih viškova mlijeka. Pri tome će biti potrebna znatna finansijska sredstva za ulaganje u ovu proizvodnju, uz primjenu stimulativnih mjera kroz povoljnije otkupne cijene i premije, kao i odgovarajuće maloprodajne cijene mlijeka, koje su u našim uslovima još uvijek kočnica za povećanje proizvodnje mlijeka na društvenom i individualnom sektoru u Bosni i Hercegovini.

MEMORIJALNI SIMPOZIJ POSVEĆEN AKADEMIKU PROF. DR NIKOLI ZDANOVSKOM

na temu: »Aktuelni problemi razvitka poljoprivrede brdsko-planinskog područja«

Neposredni organizator: Odbor za pripremu i organizaciju simpozijuma

Mjesto i vrijeme održavanja simpozijuma: Jajce, 2, 3, i 4. oktobra 1974. godine

Tematika simpozijuma:

- a — Poljoprivredna komponenta u privrednom razvitku brdsko-planinskog područja